

9. FEJEZET

A FELVIGYÁZÁS ÚJRAGONDOLÁSA

A gyülekezet kormányzásának klerikális rendszere rendkívül népszerű, noha ez az egész gondolat idegen a Szentírástól. A gyülekezetben minden tag aktív. Ő [Isten] némelyeket a munka felügyeletére jelölt ki, hogy az hatékonyan haladhasson. Soha nem az volt az Ő szándéka, hogy a hívők többsége kizárólag világi dolgokra fordítsa az idejét, a gyülekezeti ügyeket pedig szellemi szakemberek egy csoportjára bizza.

- Watchman Nee

Gyülekezeti életünkbe mélyen beleásta magát egy bibliaellenes, kétkasztos rendszer. Ebben a rendszerben egyrészt ott a klérus kaszt, amely kiképzésben részesült, elhívottakból áll, fizetést kap, és tőlük várják el a szolgálatot; emellett létezik a laikus kaszt, amely általában a hallgatóság szerepét tölti be, és elismerően fizeti a klérus teljesítményét – vagy keserűen kritizálja a hiányosságokat (és hiányosságok mindig is lesznek). Az alsó kaszttól (a laikusoktól) senki nem vár el túl sokat, csak annyit, hogy járjanak el, fizessenek tizedet és tegyenek bizonyosságot. A klérus felső kasztjától viszont mindenki túl sokat vár el (még maga a klérus is). Ebben az egészben az a legnagyobb probléma, hogy a Biblia szolgálatról alkotott képe teljesen ellenkezik ezzel a rendszerrel.

– Robert C. Girard

Minden gyülekezetnek van vezetősége. Akár nyilvánvaló, akár nem, vezetőség mindig van. Hal Miller szavaival: „A vezetőség van és kész – lehet jó, vagy rossz. Akár elismerik és elfogadják, akár nem – de akkor is van.” Attól függően, ki a vezető, a vezetés lehet a gyülekezet legrosszabb rémálma, vagy a legnagyobb eszköz.

Mivel a vezetés megnyilvánulhat nagyszerűen, de borzalmasan is, a keresztényeknek rendkívül nagy szükségük van arra, hogy újra megvizsgálják ezt a témakört. Az Újszövetség kétféle vezetésről beszél: a *felvigyázásról*, és a *döntéshozatalról*. Ebben a fejezetben a felvigyázással foglalkozunk, a következőben pedig a döntéshozattal. Figyeljük meg az alábbi igeszakaszokat:

Miletusból azonban átküldött Efézusba és áthívatta az eklézsia véneit. ... Ügyeljetek hát magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Szellem felügyelőkké tett titeket, hogy terelgessétek az Isten eklézsiaját, melyet tulajdon vére árán tartott meg magának. Én tudom, hogy elmenetelem után ragadozó farkasok fognak közétek betörni, kik nem kímélik majd a nyájat. (ApCsel 20:17, 28-29, Csia)

A köztetek lévő presbitereket kérem én, a presbitertárs, és a Krisztus szenvedésének tanuja, és a megjelenendő dicsőségnek részese; Legeltessétek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömezt; sem nem rút nyereszkeskedésből, hanem jóindulattal; Sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példányképei a nyájnak. És mikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőségnek hervadatlan koronáját. (1Pét 5:1-4)

Amiatt hagyjalak Krétában, hogy a még el nem intézett dolgokat eligazítsad, hogy városonként véneket rendelj, ahogy én azt neked elrendeltem, megválogatva, hogy ki feddhetetlen, egyfeleségű férfi, hogy hűséges gyermekei vannak-e, hogy nincs-e romlottsággal vádolva vagy nem engedetlen-é. Mert a felügyelőnek, mint Isten sáfárának, feddhetetlennel kell lennie, nem önhittnek, nem hirtelen haragúnak, nem bor mellett ülőnek, nem civakodónak, nem rút nyereséghajhászónak (Titusz 1:5-7, Csia)

Vének, pásztorok és felvigyázók

A görög nyelvben a vén (*preszbüterosz*) egyszerűen idős embert jelent. Így hát az első században a vének valójában tapasztalt keresztények voltak, olyanok, mint a felsőbb osztályba járó tanulók, akik több mindent átéltek már, és bölcsességre tettek szert. A véneket „felvigyázóknak” is nevezték. Ez a kifejezés arról a feladatukról szólt, hogy felügyeljék a gyülekezet ügyeit. A vének feladatát a „pásztor” metaforával is szokták jellemezni, mert ők voltak a gondviselők. Ahogy a valódi pásztorok gondját viselik a bárányoknak, ugyanúgy viselik gondját a vének a keresztény társaiknak.

Habár minden vénre igaz volt, hogy „alkalmas a tanításra”, és mindannyiukban megvolt a pásztorlás ajándéka, mégsem mindenki volt vén, aki pásztorolt és tanított (Titusz 2:3-4; 2Tim 2:2, 24; Zsid 5:12). Tanítást bármelyik keresztény adhatott, aki valamilyen tanító üzenetet kapott a gyülekezet számára (1Kor 14:24-26).

Tehát azokat nevezték véneknek, felvigyázóknak és pásztoroknak, akik a gyülekezet felügyeletét biztosították. Ez egyszerűen azért volt így, mert vénként tevékenykedtek – vagyis a tapasztalt példakép szerepét töltötték be a kevésbé érettek előtt (1Pét 5:3); felvigyáztak – vagyis a gyülekezet szellemi jólétére ügyeltek (2. vers); és pásztoroltak – vagyis Isten népének a szükségleteivel törődtek (2. vers).

Ennek fényében jelentős kockázatot vállalunk, ha a véneket egyenlővé tesszük egy szociológiai feladatkörrel (egy hivatallal), ugyanis ehhez a „pásztor” szót meg kell fosztani az eredeti jelentésétől (miszerint ők gondoskodnak Isten népéről). Emellett a „vén” kifejezést is meg kell fosztanunk az eredeti jelentésétől (idős ember), nem beszélve a „felvigyázó” szóról, amiből a magától értetődő jelentését kell kivennünk (aki másokra vigyáz).

A vének tehát felvigyázók és pásztorok voltak. Az a kifejezés, hogy *vén*, a *jellemükre* utal. A *felvigyázó* a *feladatukra*. A *pásztor* pedig az *ajándékukra*. Fő kötelességük az volt, hogy tanítsák és felügyeljék a gyülekezetet, beleértve a tagok személyes válsághelyzeteit is.

A mi nyugati gondolkodásunk a hivatalok és titulusok megszállottja. Ez aztán odavezetett bennünket, hogy a gyülekezeti rendről alkotott képünket rávetítettük az Újszövetségben bemutatott képre, pedig az Újszövetség egész szellemsége harcol az egyszemélyű pásztor gondolata ellen, sőt a hivatalos presbiterség (hivatalban álló vének) gondolata ellen is.

A Szentírás ugyanilyen mértékben ellenkezik a „*vezető* pásztor” (vagy „*vezető* lelkész”) fogalmával is. Elterjedt szokás, hogy az egyik presbitert kiemelkedő tekintélyi pozícióba emelik. Sehol nem szentesíti az Újszövetség a *primos inter pares* – azaz „az egyenlők között első” gondolatot, legalábbis hivatalos formában semmiképp sem.

A „pásztor” és a többi vén elkülönítése egymástól az egyháztörténelem balesete volt, de mivel tökéletesen összecseng a világhoz hasonlult vallásos gondolkodásmódunkkal, a mai hívőknek nem jelent nagy gondot beleolvasni ezt a kettősséget a Szentírásba.

A felvigyázás során a vének soha nem sajátították ki a gyülekezeti összejöveteleken folyó szolgálatot. Döntéseket sem hoztak a gyülekezet nevében, inkább csak felügyelték a gyülekezetet a közösségi élet viszontagságai közepette.

Lássuk meg, hogy a felügyelés nagyrészt passzív szerepkör. A vének részéről biztosított felügyelet nem fojtotta meg a gyülekezeti életet. Nem avatkozott bele a többi hívő szolgálatába. Igaz, hogy az ajándékkal rendelkező vének jelentős mértékben vették ki a részüket a tanítás szolgálatából, viszont ezt ugyanazon az alapon tehették, mint a többi tag. Nem ők valósították meg a gyülekezeti alkalmat.

Még konkrétabban, az újszövetségi presbiterek nem úgy viselkedtek, mint valami szellemi vezérigazgatók, akik a szellemi vállalatuk fölött elnökölnek. Teljesen tisztában voltak vele, hogy a

gyülekezet nem az övék, hanem szeretett Mesterüké – az Úr Jézusé. Tudták, hogy csak Neki van joga ahhoz, hogy a „gyertyatartók között” járjon (Jel 2:1). Ezért az újszövetségi presbiterek biztosan összerendeznék, ha ilyesmit mondanál nekik, hogy „az ő gyülekezetük” vagy „az ő embereik”.

Az első században élő vének tehát egyszerűen szellemileg érett emberek voltak – példás életű keresztények, akik felügyelték (nem kontrollálták vagy irányították) a gyülekezet ügyeit.

A vének nem egy szervezet vezéralakjai voltak. Nem fizetésért szolgáló prédikátorok, nem főállású klérustagok, és nem is egyházi elnökök. Egyszerűen idősebb testvérek voltak – ahogy a „vén” szó szerinti jelentése is utal erre –, akik valódi feladatokat láttak el (presbiterként elől jártak, pásztoroltak, felügyeltek, stb.).

A fő feladatkörük háromrétű volt: *példát mutatni* a gyülekezet számára a szolgátságban; *motiválni* a hívők közösségét a szolgálat munkájára; és *formálni* a fiatalabb hívőket szellemi fejlődésük közben (1Pét 5:1-3). A vének foglalkoztak a kínos helyzetekkel is a gyülekezetben (ApCsel 15:6-tól), de közben soha nem hoztak döntéseket a gyülekezet nevében. A döntéshozatal újszövetségi módszere sem diktatórikus, sem demokratikus nem volt. Konszenzuson alapult, és minden testvér részt vett benne. (Lásd 10. fejezet.)

Felvigyázói minőségükben a vének *felügyeltek* mások munkáját (és nem helyettük végezték). Ők voltak azok, akik nyitott szemmel imádkoztak. A szellemi antennáik folyamatosan figyeltek, nem jönnek-e a farkasok. Mivel idősebbek voltak, válsághelyzetekben mindig igénybe vették a bölcsességüket. Amikor pedig megszólaltak, a szavuknak súlya volt a tapasztaltságuk miatt.

Egy mai példa talán segíthet megérteni, hogyan is látták el a feladatukat a vének. Egy konkrét gyülekezetben, ahová én is jártam, körülbelül harminc ember volt. Négy év elteltével a tapasztaltabb testvérek közül hárman kiemelkedtek. Ha valakinek a gyülekezetben személyes problémája akadt, természetes volt, hogy ezek közül a férfiak közül ment oda valakihez.

A gyülekezet ösztönösen megbízott a jóindulatukban és a bölcsességükben. Sokatmondó az a tény, hogy a szolgálatuk nagy részét a gyülekezeti összejöveteleken kívül végezték – lakásnál, étteremben egy kávé mellett, vagy telefonon.

Ezek az emberek abban segítettek az Úr népének, hogy a személyes kríziseken túljussanak. Ebben a konkrét gyülekezetben soha nem nevezték őket „véneknek”, az összejöveteleken pedig ugyanolyanok voltak, mint a többi hívő. A látogatók soha nem tudták, hogy kik a presbiterek. Vajon miért? Azért, mert a gyülekezet összejöveteleit nem sajátították ki a presbiterek, hanem mindig az egész gyülekezet közreműködött. Mindenki szabadon hozzászólhatott, szolgálhatott, valamilyen feladatot végezhetett, mint egyenjogú résztvevő.

Ebből a szempontból a presbiterek (vének) működését a májunkhoz lehet hasonlítani. Az ember mája láthatatlanul dolgozik, kiszűri a mérgező, toxikus anyagokat. Ellenáll a fertőzéseknek úgy, hogy immunanyagot termel, és eltávolítja a baktériumokat a vérkeringésből. A máj természetes módon méregteleníti az emberi szervezetet, hogy az megfelelően működhessen, de mindezt csendben, rejtett módon teszi. Ugyanígy méregtelenítik a gyülekezetet a vének is a színpalak mögött, hogy a test fennakadás nélkül tudjon működni.

Egyszóval, a vének olyan szellemi segítő tanácsadók voltak, akik útmutatással szolgáltak, szellemi táplálékról gondoskodtak, és hűségre buzdították a gyülekezeti tagokat. Vagyis a presbiterség olyan dolog, amit az ember *tesz* – és nem munkakör, amit *betölt*.

Az Újszövetség is egyértelműen alátámasztja ezt. Ha Pál és a többi apostol valamilyen hivatal betöltőjeként akarta volna bemutatni a presbitereket (véneket), akkor számos görög kifejezést használhattak volna erre. Ennek ellenére az alábbi görög szavak meglepő módon hiányoznak az apostoli szóhasználatból:¹